

Кайданник О. Б.
аспірант

Харківська національна академія міського господарства

Напрями вдосконалення механізмів участі населення у здійсненні місцевого самоврядування

Становлення місцевого самоврядування має вирішальне значення для реалізації демократичних засад управління державою і містом. Ступінь розвитку демократії значною мірою залежить від рівня розвитку самоврядування. У центрі здійснення місцевого самоврядування – громадянин, який самостійно і вільно вирішує: чи брати йому участь у виборах до органів місцевого самоврядування, місцевому референдумі, загальних зборах, чи ні. Демократична модель державного управління також передбачає активну участь громадян у процесі прийняття рішень для ефективного вирішення питань місцевого значення. Це вимагає наявності відповідних правових механізмів та процедур, які, з одного боку, дозволяють громадянам впливати на процес прийняття рішень, а з іншого – дають можливість швидко й ефективно ухвалювати ці рішення.

Порядок реалізації права на збори, місцеві ініціативи та громадські слухання регулюються місцевим нормативним актом – статутом територіальної громади (або спеціальним положенням, ухваленим радою у випадку, коли статуту немає). Статути територіальних громад відіграють значну роль у становленні територіальних громад, розвитку активності місцевого населення і водночас є важливим юридичним засобом, у якому, власне, і визначається порядок реалізації зазначених прав громадян.

Практика місцевого самоврядування в Україні свідчить про наявність істотних проблем щодо реалізації територіальною громадою наданих законодавством прав безпосередньо вирішувати питання місцевого значення. Дослідники зазначають, що у більшості населених пунктів України немає ні статутів територіальних громад, ні спеціальних положень місцевих рад. А в тих містах, де є ухвалені статути, механізми громадської участі відрегульовано на користь не громади й громадянина, а органу місцевого самоврядування. Це унеможливорює реалізацію прав громадян на участь у вирішенні питань місцевого значення.

Як свідчать результати соціологічних досліджень, громадянську активність мешканців міст України можна вважати досить низькою. Місцеві органи влади, у свою чергу, вирішуючи проблеми місцевого характеру, враховують незначний відсоток пропозицій, які надходять від мешканців міста. Це поглиблює недовіру мешканців до органів влади всіх рівнів, у тому числі і місцевих. Також проблемним моментом реалізації механізмів прямої демократії є система інформування населення про діяльність місцевої влади.

Ефективна діяльність системи місцевого самоврядування можлива за умови запровадження широких інформаційних зв'язків між органами місцевого

самоврядування і населенням (громадськістю). Побудова функціональної системи інформування громадян уможлиблюється через відповідні заходи організаційного характеру, запровадження місцевою владою ефективного механізму інформування про свою діяльність – від зв'язків через засоби масової інформації до вивчення і реалізації звернень громадян, створення call-центрів тощо, а також відповідних механізмів збору зворотної інформації від населення. Функції з інформування населення про діяльність органів місцевого самоврядування та визначення думки громадян про діяльність місцевої влади, а також здійснення представництва інтересів територіальної громади можуть реалізовуватися через громадські ради, що мають стати ефективним інструментом переведення взаємовідносин «органи місцевого самоврядування – громадськість» на новий якісний рівень.